

**"FRUM" v. "GOOD": REFLECTIONS ON THE ROLE OF MORALITY IN THE
THOUGHT OF RAV AHARON LICHTENSTEIN ZT"l**

(1) דברים פרק י פסוק יב

ועתה ישראל מה יקוק אלהיך שאל מעמך כי אם ליראה את יקוק אלהיך ללכת בכל
דרכיו ולאהבה אתו ולעבד את יקוק אלהיך בכל לבבך ובכל נפשך:

(2) קהלת פרק יב (יג) סוף דבר הכל נשמע את האלהים ירא ואת מצותיו שמור כי זה
כל האדם:

(3) משלי פרק ג פסוק יז דַּרְכֵיָהּ דַּרְכֵי נֹעַם וְכָל נְתִיבֹתֶיהָ שְׁלוֹם:

תהלים פרק כט פסוק ד קול יקוק בכח קול יקוק בהדר:

(4) בראשית פרק יח (כג) וַיִּגַשׁ אַבְרָהָם וַיֹּאמֶר הָאֵף תִּסְפָּה צְדִיק עִם רָשָׁע: (כד) אוֹלֵי יֵשׁ
חַמְשִׁים צְדִיקִים בְּתוֹךְ הָעִיר הָאֵף תִּסְפָּה וְלֹא תִשָּׂא לְמָקוֹם לְמַעַן חַמְשִׁים הַצְדִיקִים אֲשֶׁר
בְּקִרְבָּהּ: (כה) חָלְלָה לָךְ מַעֲשֵׂת פְּדָבָר הַזֶּה לְהַמִּית צְדִיק עִם רָשָׁע וְהָיָה כְּצְדִיק כְּרָשָׁע
חָלְלָה לָךְ הַשֵּׁפֵט כָּל הָאָרֶץ לֹא יַעֲשֶׂה מִשְׁפָּט:

Rav Aharon Lichtenstein, "By His Light" P.108)

"...I think the Jewish position is absolutely unequivocal. We indeed hold
that God's will, His Being, is moral and rational; that He does act, and will,
in accordance with certain standards. By virtue of his very essence, certain
things not only shall not but cannot be willed by Him. God and moral evil
are simply and purely incompatible"

(5) דברים פרק לב פסוק ד הצור תמים פעלו כי כל דרכיו משפט אל אמונה ואין עול
צדיק וישר הוא:

(6) רמב"ן ויקרא פרק יט פסוק יט

(יט) את חקותי תשמרו - ואלו הן "בהמתך לא תרביע כלאים" וגוי, חקים אלו גזרות
מלך שאין טעם לדבר, לשון רש"י....: ואין הכונה בהם שתהיה גזרת מלך מלכי המלכים
בשום מקום בלא טעם, כי כל אמרת אלוה צרופה (משלי ל ה), רק החקים הם גזירת
המלך אשר יחוק במלכותו בלי שיגלה תועלתם לעם, ואין העם נהנים בהם אבל
מהרהרין אחריהם בלבם ומקבלים אותם ליראת המלכות, וכן חוקי הקדוש ברוך הוא
הם הסודות אשר לו בתורה שאין העם במחשבתם נהנים בהם כמשפטים, אבל כולם
בטעם נכון ותועלת שלימה:

(7) תלמוד בבלי מסכת קידושין דף מ עמוד א

אמר רבא, רב אידי אסברא לי: + ישעיהו ג+ אמרו צדיק כי טוב כי פרי מעלליהם יאכלו
- וכי יש צדיק טוב, ויש צדיק שאינו טוב? אלא, טוב לשמים ולבריות - זהו צדיק טוב,

טוב לשמים ורע לבריות - זהו צדיק שאינו טוב. כיוצא בדבר אתה אומר: +ישעיהו ג+
אוי לרשע רע כי גמול ידיו יעשה לו - וכי יש רשע רע, ויש שאינו רע: אלא, רע לשמים
ורע לבריות - הוא רשע רע, רע לשמים ואינו רע לבריות - זהו רשע שאינו רע.

(8) ישעיהו פרק א

(יא) למה לי רב זבחיכם יאמר יקוק שבעתי עלות אילים וחלב מריאים ודם פרים
וכבשים ועתודים לא חפצתי: (יב) כי תבאו לראות פני מי בקש זאת מידכם רמס חצרי:
(יג) לא תוסיפו הביא מנחת שוא קטרת תועבה היא לי חדש ושבבת קרא מקרא לא אוכל
און ועצרה: (יד) חדשיכם ומועדיכם שנאה נפשי היו עלי לטרח נלאיתי נשא: (טו)
ובפרשכם כפיכם אעלים עיני מכם גם כי תרבו תפלה אינני שמע ידיכם דמים מלאו:
(טז) רחצו הזכו הסירו רע מעלליכם מנגד עיני חדלו הרע: (יז) למדו היטב דרשו משפט
אשרו חמוץ שפטו יתום ריבו אלמנה:

(9) רמב"ם הלכות תשובה פרק ז הלכה ז

כמה מעולה מעלת התשובה, אמש היה זה מובדל מה' אלהי ישראל שנאמר עונותיכם
היו מבדילים ביניכם לבין אלהיכם, צועק ואינו נענה שנאמר כי תרבו תפלה וגוי ועושה
מצות וטורפין אותן בפניו שנאמר מי בקש זאת מידכם רמוס חצרי, מי גם בכס ויסגר
דלתים וגוי, והיום הוא מודבק בשכינה...

(10) בראשית פרק כ

(ב) ויאמר אברהם אל שרה אשתו אחתי הוא וישלח אבימלך מלך גרר ויקח את שרה:
(ג) ויבא אלהים אל אבימלך בחלום הלילה ויאמר לו הנך מת על האשה אשר לקחת
והוא בעלת בעל: (ד) ואבימלך לא קרב אליה ויאמר אדני הגוי גם צדיק תהרג: ... (ו)
ויאמר אבימלך אל אברהם מה ראית כי עשית את הדבר הזה: (יא) ויאמר אברהם כי
אמרתי רק אין יראת אלהים במקום הזה והרגוני על דבר אשתי:

בראשית פרק כב (יב) ויאמר אל תשלח ידך אל הנער ואל תעש לו מאומה כי עתה
ידעתי כי ירא אלהים אתה ולא חשכת את בנך את יחידך ממני

(11) בראשית רבה (וילנא) פרשת וירא פרשה נו

א"ר אחא התחיל אברהם תמיה אין הדברים הללו אלא דברים של תימה, אתמול
אמרת כי ביצחק יקרא לך זרע, חזרת ואמרת קח נא את בנך ועכשיו את אמר לי אל
תשלח ידך אל הנער אתמהא

(12) תלמוד בבלי מסכת יומא דף כב עמוד ב

בשעה שאמר לו הקדוש ברוך הוא לשאול +שמואל אי טו+ לך והכית את עמלק, אמר:
ומה נפש אחת אמרה תורה הבא עגלה ערופה, כל הנפשות הללו על אחת כמה וכמה!
ואם אדם חטא - בהמה מה חטאה? ואם גדולים חטאו - קטנים מה חטאו? יצאה בת
קול ואמרה לו +קהלת ז+ אל תהי צדיק הרבה.